

meallamatia.blogspot.com, 30/10/2017 - Φοιτητές με Αναπηρία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών: Ας μιλήσουμε σοβαρά για προσβασιμότητα

Από το 2006, οπότε ιδρύθηκε και άρχισε την επίσημη λειτουργία της ως Υπηρεσία του Πανεπιστημίου Αθηνών, η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΜοΠροΦμεΑ), έχει ως αποστολή «τη διασφάλιση στην πράξη της ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες, και απαιτήσεις, και ιδιαίτερα των Φοιτητών με Αναπηρία (ΦμεΑ)».

Οι ανάγκες των φοιτητών με αναπηρία συνοψίζονται σε μια λέξη: «Πρόσβαση». Πρόσβαση στη διαπροσωπική τους επικοινωνία με μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, δηλαδή συμφοιτητές, καθηγητές, υπαλλήλους. Πρόσβαση στον δομημένο χώρο του Πανεπιστημίου, στο έντυπο ή ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό, στον πίνακα και τις ανακοινώσεις στις αίθουσες διδασκαλίας, στις εξετάσεις των μαθημάτων, στις πληροφορίες και το περιεχόμενο του Ιστού.

Συγκινητική ήταν η ατμόσφαιρα στην επετειακή εκδήλωση για τα 10 χρόνια της Μονάδας Προσβασιμότητας, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Κεντρικό Κτίριο του ΕΚΠΑ, το απόγευμα της Τρίτης 17 Οκτωβρίου 2017.

Στην Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία υλοποιείται ένα σύστημα υπηρεσιών που εξυπηρετεί τις ανάγκες πρόσβασης σε τρία επίπεδα:

- α) Υπηρεσίες πρόσβασης που απευθύνονται άμεσα στο φοιτητή με αναπηρία (ΦμεΑ),
- β) Υπηρεσίες πρόσβασης που εφαρμόζονται στο περιβάλλον του ΦμεΑ και
- γ) Υπηρεσίες προώθησης της προσβασιμότητας.

Οι υπηρεσίες πρώτου επιπέδου περιλαμβάνουν: συστηματική καταγραφή των συγκεκριμένων αναγκών κάθε ΦμεΑ, αξιολόγηση των ικανοτήτων του, προσωπικές Υποστηρικτικές Τεχνολογίες, καθημερινή μεταφορά προς και από το Πανεπιστήμιο φοιτητών που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο, προσβάσιμο εκπαιδευτικό υλικό (συγγράμματα, σημειώσεις, διαφάνειες, κλπ), τηλεδιερμηνεία στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα, και ψυχολογική συμβουλευτική υποστήριξη.

Οι υπηρεσίες δευτέρου επιπέδου περιλαμβάνουν: προσβασιμότητα στον δομημένο χώρο του Πανεπιστημίου, προσβάσιμους σταθμούς εργασίας στις βιβλιοθήκες, κατευθυντήριες οδηγίες (π.χ. για τον τρόπο συμμετοχής στις εξετάσεις των ΦμεΑ) και κατάρτιση του προσωπικού του Πανεπιστημίου και των εθελοντών υποστήριξης των ΦμεΑ.

Το τρίτο επίπεδο υπηρεσιών, περιλαμβάνει υπηρεσίες αξιολόγησης της προσβασιμότητας ιστοθέσεων, οργάνωση ημερίδων και σεμιναρίων, παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού, διάδοση της τεχνογνωσίας και συμμετοχή σε ερευνητικά και αναπτυξιακά έργα.

Την εκδήλωση άνοιξε με ομιλία του ο Πρύτανης του ΕΚΠΑ καθηγητής κ. Μελέτιος – Αθανάσιος Δημόπουλος, ενώ βραβεύτηκαν φοιτητές του ΕΚΠΑ που προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους στη Μονάδα.

Χαιρετισμούς απηύθυναν ο Διευθυντής Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και εκπρόσωπος του αρμόδιου Υπουργού κ. Π. Κασσιανός και ο εκπρόσωπος της ΕΣΑμεΑ κ. Κ. Γαργάλης, ενώ το συντονισμό της και σχετική κεντρική ομιλία είχε ο Καθηγητής Γεώργιος Πολυμενέας, Αναπληρωτής Πρύτανης Φοιτητικής Μέριμνας του ΕΚΠΑ.

Εκτός από τις υπηρεσίες της Μονάδας Προσβασιμότητας στις οποίες ο ΦμεΑ μπορεί να έρχεται σε άμεση επικοινωνία για τα καθημερινά προβλήματα που συναντά στις σπουδές του, σε κάθε ένα από τα Τμήματα των Σχολών του Πανεπιστημίου, έχει θεσμοθετηθεί ο Σύμβουλος Καθηγητής ΦμεΑ, με τον οποίο μπορεί να συζητά ο Φοιτητής με Αναπηρία τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σε κάθε μάθημα, όπως για παράδειγμα τον τρόπο συμμετοχής του στις εξετάσεις και στις εργαστηριακές ασκήσεις. Ο Σύμβουλος Καθηγητής ΦμεΑ αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του ΦμεΑ, των υπολοίπων καθηγητών στο συγκεκριμένο Τμήμα και της Μονάδας Προσβασιμότητας. Με τον τρόπο αυτό κάθε καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών έχει ένα σημείο αναφοράς για να συζητά τα θέματα που σχετίζονται με τους φοιτητές του που έχουν αναπηρίες, όπως για παράδειγμα, πώς θα αντιμετωπίσει στο αμφιθέατρο ένα κωφό φοιτητή ή πώς θα επικοινωνήσει τηλεφωνικά μαζί του, πώς θα εξετάσει γραπτά έναν τυφλό φοιτητή ή τον φοιτητή χωρίς δεξιότητες στα χέρια. Επίσης, στις Γραμματείες κάθε Τμήματος των Σχολών του Πανεπιστημίου έχει ορισθεί αρμόδιος υπάλληλος για την εξυπηρέτηση των ΦμεΑ με τον οποίο οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με εναλλακτικούς προσβάσιμους τρόπους.

Η Υπηρεσία Εθελοντισμού αποτελεί τη νεότερη δραστηριότητα της Μονάδας Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία. Ξεκίνησε να λειτουργεί τον Νοέμβριο του 2010 και μέχρι σήμερα έχει εκπαιδεύσει 360 εθελοντές. Η ανταπόκριση των φοιτητών στο πρόγραμμα εθελοντισμού είναι σημαντική και ολοένα αυξανόμενη. Η υπηρεσία εθελοντισμού αναλαμβάνει να βρει εθελοντές συμφοιτητές που μπορούν να υποστηρίξουν τις πρόσθετες ανάγκες ενός ΦμεΑ στις καθημερινές ακαδημαϊκές του δραστηριότητες, δηλαδή, στη μετακίνηση χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων, στον χειρισμό αντικειμένων (βιβλίων, εργαστηριακών οργάνων, κλπ), στην ενημέρωση για ανακοινώσεις διδασκόντων, εργαστηρίων, γραμματειών, στη συγκέντρωση των συγγραμμάτων από τα σημεία διανομής, στη συγγραφή σημειώσεων κατά τις παραδόσεις, στην παραγωγή προσβάσιμων συγγραμμάτων, στη μελέτη, στην εκμάθηση χρήσης υπολογιστών. Κάθε εθελοντής πριν αναλάβει τα καθήκοντά του, καταρτίζεται μέσα από ένα βιωματικό ειδικό πρόγραμμα της Μονάδας Προσβασιμότητας σε πρακτικά θέματα επικοινωνίας, συνοδείας και υποστήριξης των ΦμεΑ.

Ως σήμερα, με δεδομένο το μέγεθος του Πανεπιστημίου Αθηνών, η ΜοΠροΦμεΑ κατάφερε να πετύχει σε αρκετά υψηλό βαθμό τους στόχους που είχε θέσει. Εξυπηρετεί περισσότερους από 665 φοιτητές με αναπηρία: 71 φοιτητές με τύφλωση ή σοβαρή απώλεια όρασης, 69 με απώλεια ακοής, 40 με απώλεια ομιλίας, 178 με κινητικές αναπηρίες και 307 με άλλες αναπηρίες ή χρόνιες παθήσεις.

Ο ψυχίατρος κ. Στέλιος Κυμπουρόπουλος και ο Δικηγόρος κ. Βαγγέλης Αυγουλάς, νέοι επιστήμονες με αναπηρία, απόφοιτοι των αντίστοιχων σχολών του ΕΚΠΑ και ιδρυτικά μέλη της Επιτροπής Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία, ανέβηκαν μαζί στο βήμα και με άφθονο χιούμορ αλλά και αυστηρές αιχμές για τις παραλείψεις, σκιαγράφησαν τις δυσκολίες και τα επιτεύγματα της πρώτης δεκαετίας λειτουργίας μιας μονάδας πρότυπο και έβαλαν τον πήχη ψηλότερα για τη συνέχεια, παραδίδοντας τη σκυτάλη πλέον σε νεότερους τους, φοιτητές εκπροσώπους στον αγώνα για ένα σύγχρονο και φιλικό πανεπιστήμιο για όλους.

Η Μονάδα Προσβασιμότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών σήμερα στελεχώνεται από: πτυχιούχο πληροφορικής με εξειδίκευση στις παραγωγή προσβάσιμων συγγραμμάτων, διερμηνέα της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας η οποία εκτελεί και χρέη γραμματέα, κοινωνιολόγο υπεύθυνη για την Υπηρεσία Εθελοντισμού, υπάλληλο υπεύθυνη της Υπηρεσίας Μεταφοράς, ψυχολόγο (μερικής απασχόλησης) και τρεις οδηγούς για τα δύο ειδικά οχήματα μεταφοράς ΦμεΑ. Εκτός από τους οδηγούς (ένας εκ των οποίων είναι μόνιμος υπάλληλος και δύο είναι αορίστου χρόνου), τις αμοιβές του υπόλοιπου προσωπικού καλύπτει το Πανεπιστήμιο Αθηνών με ίδιους πόρους.

Δύο χαρακτηριστικές δράσεις της Μονάδας Προσβασιμότητας οι οποίες αποτελούν κοινωνική προσφορά προς όλη την κοινότητα των ΑμεΑ:

Η Συλλογή mATHENA (<http://access.uoa.gr/mATHENA>) Παρέχει στους ΦμεΑ αλλά και σε όλα τα Άτομα με Αναπηρία αλλά και τους επαγγελματίες εκατοντάδες δωρεάν λύσεις Υποστηρικτικών Τεχνολογιών Πληροφορικής για φορητές συσκευές (έξυπνα τηλέφωνα και tablets). Οι Υποστηρικτικές Τεχνολογίες που προσφέρονται από το mATHENA παρουσιάζονται με έναν οργανωμένο και συστηματικό τρόπο, αφού έχουν εγκατασταθεί και δοκιμαστεί στο Εργαστήριο Φωνής και Προσβασιμότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών (<http://speech.di.uoa.gr>). Η

περιήγηση στη συλλογή mAΘHNA μπορεί να γίνει με βάση την αναπηρία ή το λειτουργικό σύστημα της συσκευής ή την κατηγορία της εφαρμογής.

Οδηγίες παραγωγής προσβάσιμων εγγράφων και παρουσιάσεων (<http://access.uoa.gr/DAG>) Παρέχει σαφείς οδηγίες προς όλους τους συγγραφείς κειμένων ή παρουσιάσεων, καθηγητές πανεπιστημίου αλλά και ιδιώτες ή στελέχη του δημοσίου (όπως εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων) ώστε τα αρχεία που αναπτύσσονται να είναι σε προσβάσιμη μορφή, δηλαδή να μπορούν να τα χρησιμοποιούν αποτελεσματικά περισσότεροι άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων και των Ατόμων με Αναπηρία. Οι οδηγίες δίνονται σε δύο μορφές: σύντομες (1~3 σελίδες) και αναλυτικές (20~40 σελίδες με εικόνες). Οι οδηγίες: α) αφορούν κείμενα και παρουσιάσεις όλων των ειδών (π.χ. επιστολές, θέματα εξετάσεων, σημειώσεις, βιβλία, διαφάνειες μαθήματος ή ομιλίας) και β) μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη δημιουργία νέων κειμένων και παρουσιάσεων ή την τροποποίηση υφιστάμενων κειμένων και παρουσιάσεων. Δίνονται οδηγίες για το MS-Word και MS-PowerPoint (εκδόσεις 2007 ή 2010 ή 2013), LibreOffice 4.0 (Writer & Impress), LaTeX και PDF καθώς και ειδικές οδηγίες για πολυτονικά κείμενα ή κείμενα με μαθηματικές εκφράσεις ή πολύγλωσσα κείμενα.

Η οικονομική κρίση, όπως είναι αναμενόμενο, έχει επηρεάσει τη λειτουργία της υπηρεσίας. Τα τελευταία χρόνια η MoΠροΦμεΑ προσπαθεί να διατηρήσει τον υψηλό βαθμό υπηρεσιών που προσφέρει στους φοιτητές με αναπηρία. Και αυτό επιτεύχθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό, κυρίως μέσω της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων της Μονάδας Προσβασιμότητας από τους ίδιους πόρους του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα τελευταία χρόνια το προσωπικό μειώθηκε κατά έναν πληροφορικό ειδικό στις Υποστηρικτικές Τεχνολογίες για ΑμεΑ και έναν οδηγό της Υπηρεσίας Μεταφοράς (η Υπηρεσία Μεταφοράς λειτουργεί καθημερινά με δύο βάρδιες και για τα δύο ειδικά οχήματα).

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει γίνει σημαντικά πιο φιλικό μέσα από τη λειτουργία της Μονάδας Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία. Δύο στοιχεία τεκμηριώνουν συμπληρωματικά την εκτίμηση αυτή:

Πρώτον, μεγαλύτερος αριθμός μαθητών με αναπηρία ενδιαφέρονται να γίνουν φοιτητές του Ε.Κ.Π.Α., επειδή γνωρίζουν ότι θα έχουν υποστήριξη στις σπουδές τους.

Δεύτερον, αρκετά Πανεπιστήμια της χώρας μας αλλά και του εξωτερικού έχουν ζητήσει μεταφορά τεχνογνωσίας για να δημιουργήσουν αντίστοιχες Μονάδες Προσβασιμότητας.

Σήμερα, το πανεπιστήμιο Αθηνών εξυπηρετεί περισσότερους από 665 φοιτητές με αναπηρία: 71 φοιτητές με τύφλωση ή σοβαρή απώλεια όρασης, 69 με απώλεια ακοής, 40 με απώλεια ομιλίας, 178 με κινητικές αναπηρίες και 307 με άλλες αναπηρίες ή χρόνιες παθήσεις.